

„Skrzące się w słońcu, tańczące na wietrze,
Tworzące magię buszu piękne drzewa akacji
Woń ich kwiatów przenika wszystko
Złocistożółty dywan pokrywa ziemię.”

Joy Wornes: *Akacje kwitnące po deszczu*
Tłum. Elżbieta Obarska

Akacja kontra akacja: czy warto bić się o nazwę?

Elżbieta OBARSKA

OBARSKA E. 2006. *Acacia* against *Acacia*: is a name worth the fight? *Wiadomości Botaniczne* 50(3/4): 5–13.

The genus *Acacia* Mill. with almost 1400 species of woody plants is expected to be divided into several separate genera. Although, at present it is still considered a single genus, the unprecedented battle over the right of one of the anticipated segregates to the current generic name had already been fought. A hot debate on this issue, which involved scientist from all over the world as well as the general public, continued for over two years and was finally resolved during the last International Botanical Congress held in Vienna in July 2005.

KEY WORDS: *Acacia*, taxonomy, nomenclature, retypification, conservation, distribution

---

Elżbieta Obarska, Zakład Taksonomii Roślin, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań, e-mail: eobarska@amu.edu.pl

AKACJA JAKO SYMBOL

Dla starożytnych Egipcjan i Hebrajczyków, jak również dla chrześcijan, akacja była drzewem świętym – symbolem wiecznego życia oraz zmartwychwstania. Zawdzięczała to swojej wielkiej żywotności, szybkiemu wzrostowi oraz niezwykłej zdolności do regeneracji – nawet wbita w ziemię w charakterze przydomowego słupka, potrafi się ukorzenić i zazielenić.

Akacja to także symbol afrykańskiej sawanny: charakterystyczne parasolowate sylwetki górujące nad morzem wysokich traw. Taki wizerunek, rozpowszechniony przez media i utrwalony na dziesiątkach zdjęć oraz filmów,

stał się jedną z wizytówek afrykańskiej przyrody. Jednak w rzeczywistości, zaledwie kilka spośród około 150 gatunków afrykańskich akacji samorzutnie (bez udziału roślinożerców) wykształca ową słynną płaską koronę, a zbiorowiska z ich udziałem wcale nie są aż tak pospolite, jak mogłoby się z pozoru wydawać (Maslin, Orchard 2004).

Akacje słyną również ze swojego imponującego „uzbrojenia” – ostrych cierni (u tych roślin są to zmodyfikowane przylistki, czasami o mocno rozrośniętej nasadzie) lub kolców. To właśnie ich obecność dała początek nazwie rodzaju: w języku greckim słowo *akis* oznacza ostro zakończony czubek. Ale i tu czeka

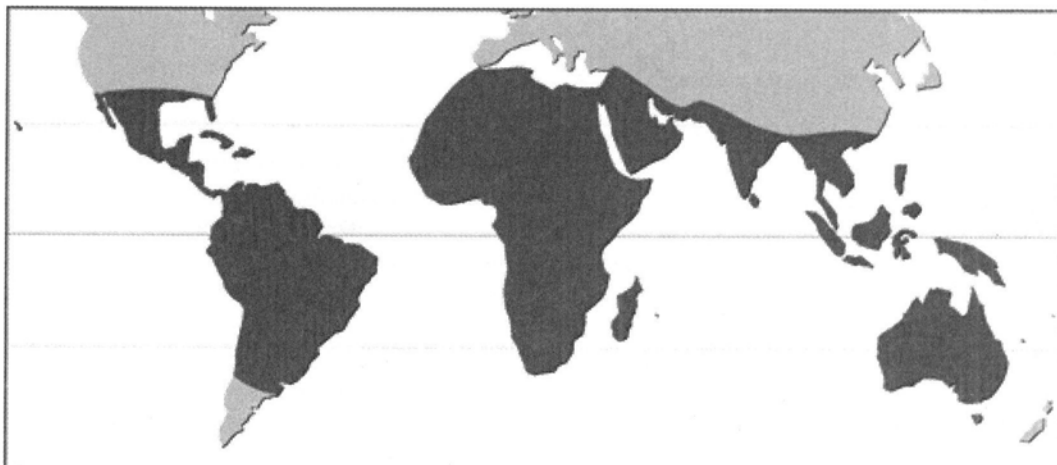
nas pewna niespodzianka – około 2/3 z blisko 1400 gatunków akacji nie ma w swoim „arsenale” ani cierni, ani kolców.

ROZMIESZCZENIE RODZAJU

Akacja jest taksonem o zasięgu pantropikalnym, szeroko rozpowszechnionym w strefie swojego naturalnego występowania. Rośliny te – drzewa, krzewy oraz (rzadko) pnącza – spotkać można aż w około 90 krajach na obu półkulach i na czterech kontynentach (Ryc. 1, Tab. 1). Jedyńm zamieszkałym lądem, na którym brak rodzimych przedstawicieli tego rodzaju, jest Europa. Mimo to na Starym Kontynencie, a zwłaszcza w jego cieplejszych rejonach, akacje są dobrze znane (choć z reguły pod mylną nazwą „mimoza”) i uprawiane, zarówno jako rośliny użytkowe jak i ozdobne. Do krajów śródziemnomorskich, takich jak Francja, Włochy, Hiszpania i Portugalia, akacje zaczęto sprowadzać już pod koniec XVIII wieku, a ich wielką miłośniczką była m. in. cesarzowa Józefina Bonaparte.

Choć te niezwykle zróżnicowane pod względem morfologicznym, biologicznym i ekologicznym rośliny spotkać można w tak wielu miejscach

na Ziemi, to ich głównym centrum różnorodności jest niewątpliwie Australia. Rośnie tam blisko 1000 przedstawicieli tego rodzaju, a dokładnie 986 oficjalnie uznanych rodzimych gatunków, z których około 98% stanowią endemity (Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>). Całkowita liczba jest jeszcze wyższa, jeżeli uwzględnimy gatunki udomowione i mieszańce (w sumie 10) oraz kilkadziesiąt nowych taksonów czekających na oficjalne opracowanie. Akacja to największy i najbardziej rozpowszechniony ze wszystkich australijskich rodzajów roślin. Spotyka się go niemal wszędzie – od lasów deszczowych po pustynie i od obszarów subalpejskich po morskie wybrzeża. Jest dominującym elementem wielu zbiorowisk roślinnych, szczególnie w rejonach pustynnych i półpustynnych. W 1992 roku jedna z rodzimych przedstawicielek rodzaju – akacja złocista (*A. pycnantha*) – uzyskała oficjalny, zaszczytny status roślinnego symbolu narodowego Australii. Gałązki kwitnącej akacji zdobią także australijskie godło oraz najwyższe państwowe odznaczenia. Australijczycy tak bardzo kochają swoje akacje, które na co dzień nazywają *wattles*, że ustanowili nawet specjalnie dedy-

Ryc. 1. Zasięg występowania rodzaju *Acacia* s.l. (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>).

Fig. 1. Distribution of *Acacia* s.l. (after Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>).

Tabela 1. Liczby oficjalnie zaakceptowanych i opisanych gatunków z rodzaju akacja (*Acacia* s.l.) występujących w poszczególnych regionach świata; niektóre z gatunków występują w więcej niż 1 regionie (wg [Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>]).

Table 1. Numbers of accepted, described species of *Acacia* s.l. worldwide; some species occur in more than 1 region (after [Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>]).

	Ameryka	Afryka	Azja	Australia i Oceania	Całkowita liczba gatunków
Liczba gatunków	c. 185	144	89	993 (986 w Australii)	1381

kowe im oficjalne święto, przypadające na dzień 1 września¹. Co więcej, australijskie *wattles* „podbiły” także inne kontynenty. Uprawia się je w ponad 70 krajach świata, a ich łączny areal na „obczyźnie” to około 2 mln km² (Maslin 2002, Introduction to utilisation of Acacias. [http://www.worldwidewattle.com/infogallery/ utilisation/index.php](http://www.worldwidewattle.com/infogallery/utilisation/index.php)).

ZNACZENIE I WYKORZYSTANIE AKACJI

Akacje to rośliny szeroko rozpowszechnione na świecie, o dużym znaczeniu gospodarczym, ekonomicznym oraz ekologicznym. Wykorzystuje się je m.in. w przemyśle drzewnym i papierniczym, kosmetycznym (olejki eteryczne), jako materiał opałowy oraz źródło tanin i żywicy (w szczególności słynnej gummy arabskiej), a także do rekultywacji nieużytków i umacniania podłoża, jako pokarm dla ludzi (bogate w białko nasiona niektórych gatunków, pod względem wartości odżywczych porównywane do soi) oraz zwierząt hodowlanych (liście i strąki), a także jako rośliny ozdobne (Maslin 2002, Maslin B.R., Orchard A.E. *Acacia* the final decision, Midgley, Turnbull 2003, Introduction to utilisation of Acacias. [http://www.worldwidewattle.com/infogallery/ utilisation/index.php](http://www.worldwidewattle.com/infogallery/utilisation/index.php), Uses of Australian Acacias. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/ utilisation/summary.php>).

KLASYFIKACJA WEWNĄTRZODZAJOWA

Z taksonomicznego punktu widzenia rodzaj akacja został po raz pierwszy wyodrębniony i opisany w 1754 roku przez Philipa Millera (Maslin, Orchard, West 2003). Nieco ponad dwa wieki później, w roku 1972, francuski botanik, Jacques Vassal, wyodrębnił w nim trzy podrodzaje. Największy z nich to podrodzaj *Phyllodineae* (syn. *Heterophyllum*) liczący obecnie 987 gatunków. Występują one niemal wyłącznie na kontynencie australijskim (tylko 19 z nich spotkać można poza Australią). Cechą rozpoznawczą tej grupy jest to, że w trakcie rozwoju zdecydowana większość jej przedstawicieli (ponad 90%) traci – typowe dla całej podrodziny mimozowatych – podwójnie pierzastozłożone liście. Ich funkcję u większości gatunków przejmują liściaki (fyllodia), przybierające różne kształty oraz rozmiary. Kolejny pod względem wielkości jest podrodzaj *Aculeiferum*, do którego należy 231 gatunków, a najmniejszą grupę taksonomiczną stanowi podrodzaj *Acacia* z około 163 gatunkami. *Aculeiferum* oraz *Acacia*, choć zdecydowanie mniej liczne niż *Phyllodineae*, mają szeroki zasięg występowania.

Pierwszą znaczącą propozycję zmiany klasyfikacji Vassala wysunął w 1986 roku australijski botanik Les Pedley (Pedley 1986). Zaproponował on, aby każdy z dotychczasowych podrodzajów został podniesiony do rangi odrębnego rodzaju. I tak: podrodzaj *Acacia* stałby się rodzajem *Acacia* s.s., podrodzaj *Aculeiferum* dałby początek rodzajowi *Senegalia*, a podrodzaj *Phyllodineae* rodzajowi *Racosperma*. Propozycja ta nie spotkała się jednak wówczas z powszechną aprobatą, ponieważ uznano, iż nie ma ona jeszcze wystarczająco udokumentowanych podstaw

¹ Nazwa wywodzi się od angielskiego słowa *wattle*, oznaczającego plecionkę z prętów oraz witek, wykorzystywaną niegdyś do konstrukcji ścian prostych domów. W Australii do tego celu używano m. in. gałązek akacji.

naukowych. Dalsze badania morfologiczne oraz molekularne potwierdziły jednak, że akacja jest rodzajem polifiletycznym i w ogólnym zarysie podtrzymały koncepcję Pedley'a, z tą jednak różnicą, że w obrębie podrodzaju *Aculeiferum* ujawniono istnienie jeszcze dwóch dodatkowych niewielkich grup monofiletycznych, pretendujących do rangi rodzaju: *Acaciella* (sekcja *Filicinae*) oraz nienazwanej wówczas jeszcze grupy „X” („grupa *Acacia coulteri*”) (Maslin 2003, Maslin, Miller, Seigler 2003). Ponieważ tym razem zasadność podziału rodzaju nie budzi już wątpliwości, mogłoby się wydawać, że jego rozpad będzie już tylko kwestią czasu i zwykłą formalnością. Tymczasem, kontrowersje pojawiły się wtedy, gdy zaczęto poważnie zastanawiać się nad tym, który z nowo tworzonych taksonów powinien w przyszłości odziedziczyć dotychczasową nazwę rodzaju: czy, zgodnie z zasadami Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Botanicznej (omówienie poniżej), powinna ona przypaść w udziale niewielkiemu podrodzajowi *Acacia*, czy też – również w zgodzie z ustaleniami Kodeksu, ale praktykowanymi tylko w wyjątkowych sytuacjach – najliczniejszej grupie *Phyllodineae*. Mogłoby się wydawać, że kwestia nazwy i jej dziedziczenia nie jest czymś, o co warto kruszyć kopie, a jednak kryje się za nią dużo więcej, niż na pierwszy rzut oka widać.

ZNACZENIE NAZW ROŚLIN

Nadając roślinom, podobnie jak i innym organizmom, oficjalne, jednoznacznie identyfikujące je nazwy, staramy się uporządkować otaczający nas świat przyrody. Nazwy umożliwiają nam gromadzenie, wyszukiwanie oraz wymianę informacji na temat konkretnego organizmu lub grupy organizmów i stanowią podstawę naszego porozumiewania się. W istocie, gdyby nie było wyodrębnionych i nazwanych jednostek taksonomicznych, nie byłoby również sensownych obiektów badań biologicznych (Maslin 2002). Dlatego też trzeba mieć na uwadze to, że wszelkie zmiany w nomenklaturze, choćby najbardziej zasadne, mogą powodować przejściowe

utrudnienia i komplikacje, zwłaszcza gdy dotyczą ważnych i szeroko rozpowszechnionych taksonów. W takich przypadkach, z czego nie zawsze zdajemy sobie sprawę, zmiana taka jest nie tylko wewnętrznym problemem taksonomów, ale bezpośrednio lub pośrednio dotyka wielu różnych dziedzin życia i gospodarki (w przypadku roślin np. rolnictwa, leśnictwa, ogrodnictwa czy przemysłu farmaceutycznego) i wiąże się często ze znacznymi kosztami, wynikającymi m. in. z konieczności uaktualnienia podręczników, poradników, informatorów i etykietek, jak również baz danych, stron internetowych, opracowań i zbiorów zielnikowych, a w przypadku gatunków rzadkich i chronionych oraz inwazyjnych, także z kosztami poprawek legislacyjnych. Przykładowo, w Herbarium Zachodniej Australii oszacowano, że koszty związane z wprowadzeniem nazwy *Racosperma* dla około 40 tysięcy posiadanych w Herbarium okazów zielnikowych akacji, wynikające w głównej mierze z konieczności uaktualnienia prowadzonych tam dwóch baz danych, wyniosłyby około \$500 000 (Maslin, Orchard 2004). Nie ulega więc wątpliwości, że jakiegokolwiek zmiany w obowiązującej nomenklaturze muszą być dobrze uzasadnione i podlegać ściśle określonym regułom.

PROPOZYCJA ZMIANY TYPU NAZWY RODZAJU

Reguły nazewnictwa botanicznego ustala i określa Międzynarodowy Kodeks Nomenklatury Botanicznej, którego nadrzędnym celem jest zapewnienie poprawności oraz maksymalnej stabilności nazw. Zgodnie z ustaleniami Kodeksu, w przypadku konieczności podziału rodzaju, jego dotychczasowa nazwa powinna przypaść tej grupie taksonomicznej, do której należy typ nomenklatoryczny. W przypadku akacji jest nim *Acacia scorpioides* (L.) W. Wight, powszechnie znana pod synonimem *A. nilotica* (L.) Delile, reprezentantka najmniej licznego podrodzaju *Acacia*. Gdyby więc wziąć pod uwagę tylko to jedno kryterium, na świecie pozostałyby zaledwie 163 gatunki akacji, a ponad 1200 musiałyby przyjąć nowe nazwy. Byłaby to, niewątpliwie,

zmiana taksonomiczna na naprawdę dużą skalę. Aby zminimalizować jej skutki i związane z tym zamieszanie, para australijskich naukowców – Anthony Orchard oraz Bruce Maslin (Maslin 2003, Orchard, Maslin 2003) – wystąpiła z propozycją zachowania obecnej nazwy rodzaju przy największym z dotychczasowych podrodzajów, tzn. przy grupie *Phyllodineae*. Wymagałoby to jednak najpierw zmiany typu nomenklatorycznego, na co Kodeks wyjątkowo – w ściśle uzasadnionych przypadkach – pozwala. Zgodnie z propozycją Orcharda i Maslina, miejsce afrykańsko-azjatyckiego gatunku *Acacia nilotica* zajęłaby wówczas australijska reprezentantka podrodzaju *Phyllodineae*: *Acacia penninervis* Sieber ex DC. Oficjalny wniosek w tej sprawie przedłożono w 2003 roku na łamach czasopisma „Taxon” (Orchard, Maslin 2003), a jej rozpatrzeniem zajęła się Komisja ds. Roślin Nasiennych, działająca w ramach Międzynarodowego Stowarzyszenia ds. Taksonomii Roślin (IAPT). Po wnikliwym rozpatrzeniu wniosku, Komisja, choć bynajmniej niejednogłośnie, zaaprobowała propozycję Australijczyków (Brummitt 2004, Maslin, Orchard. *Acacia the final decision*). Jak przyznał jej przewodniczący, Richard Brummitt (Brummitt 2004): „Nigdy wcześniej nie zdarzyło się, aby Komisja miała możliwość utrwalenia nazw blisko tysiąca gatunków w pojedynczym głosowaniu...” oraz „Propozycja ta była najwyższej rangi i najżywiej dyskutowanym przypadkiem w całej historii Komisji...”.

Nie był to jednak koniec całej procedury. Decyzja musiała zostać jeszcze zatwierdzona przez Komisję Generalną IAPT, a następnie ratyfikowana przez Sekcję ds. Nomenklatorycznych Międzynarodowego Kongresu Botanicznego. Zanim jednak doszło do końcowego głosowania, które miało miejsce podczas XVII Międzynarodowego Kongresu Botanicznego. W głosowaniu udział wzięło około 200 naukowców z całego świata. Reprezentowali oni nie tylko siebie, ale i swoje macierzyste instytucje, a często także, z upoważnienia, inne instytucje, które nie mogły przysłać swoich własnych przedstawicieli. Ostatecznie, propozycja Orcharda i Maslina przeszła o przysłowiowy „włos” – oponentom zabrakło zaledwie 5% głosów!

również w samej Australii (Pedley 2004, Walker, Simpson 2004). Spierano się co do tego, która z koncepcji – honorująca dotychczasowy typ nomenklatoryczny, czy też lansująca jego zmianę – będzie mieć łagodniejsze skutki ekonomiczne, gospodarcze, naukowe oraz społeczne, a także, która z nich dotknie większej liczby krajów oraz ludzi. Każda ze stron przytaczała ważne i rzeczowe argumenty oraz dane liczbowe na poparcie swojej tezy, a fakt, że po jednej stronie linii sporu znajdował się gatunek reprezentujący przede wszystkim akacje afrykańskie a po drugiej – akacje australijskie, dodał dyspacie subtelnego podtekstu kontynentalno-narodowościowego. Na plus naukowców australijskich trzeba niewątpliwie zaliczyć to, że udało im się zaciekawić sprawą akacji szerszą opinię publiczną i uczynić debatę zrozumiałą i dostępną dla każdego zainteresowanego. Dzięki ich wielkiemu zaangażowaniu większość pasjonującej polemiki można było śledzić na specjalnie dedykowanych akacjom (głównie australijskim, ale nie tylko) stronach witryny internetowej World Wide Wattle (<http://www.worldwidewattle.com>), będącej wspólnym przedsięwzięciem kilku australijskich instytucji naukowo-badawczych.

DECYZJA MIĘDZYNARODOWEGO KONGRESU BOTANICZNEGO

Znamienne jest to, że pomimo popierających propozycję Orcharda i Maslina rekomendacji Komisji ds. Roślin Nasiennych oraz Komisji Generalnej IAPT, losy akacji ważyły się aż do ostatniej chwili, czyli do końcowego głosowania, jakie miało miejsce podczas obrad Sekcji ds. Nomenklatorycznych XVII Międzynarodowego Kongresu Botanicznego. W głosowaniu udział wzięło około 200 naukowców z całego świata. Reprezentowali oni nie tylko siebie, ale i swoje macierzyste instytucje, a często także, z upoważnienia, inne instytucje, które nie mogły przysłać swoich własnych przedstawicieli. Ostatecznie, propozycja Orcharda i Maslina przeszła o przysłowiowy „włos” – oponentom zabrakło zaledwie 5% głosów!

Tak więc, wielkimi wygranymi w tej trzy-

Tabela 2. Liczby gatunków przypisanych do przewidywanych przyszłych rodzajów wywodzących się z *Acacia* s.l., występujących w poszczególnych regionach świata; niektóre z gatunków występują w więcej niż 1 regionie (wg Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>, zmodyfikowane).

Table 2. Numbers of species assigned to the anticipated future genera within *Acacia* s.l. worldwide; some species occur in more than 1 region (after Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>, modified).

	Ameryka	Afryka	Azja	Australia i Oceania	Całkowita liczba gatunków
<i>Acacia</i> s.s. *podr. <i>Phyllodineae</i> **podr. <i>Acacia</i>	–	2 (Madagaskar, Reunion, Mauritius)	10 (w tym 7 także w Australii)	982 (975 w Australii, 7 w Oceanii)	987
<i>Vachellia</i> *podr. <i>Acacia</i> **podr. „X”	c. 60	73	36 (w tym c. 15 także w Afryce)	9 (w Australii)	c. 163
Senegalia podr. <i>Aculeiferum</i> sekcja <i>Spiciflorae</i>	97	69	43 (w tym 7 także w Afryce)	2 (w Australii, w tym 1 także w Azji)	203
<i>Acaciella</i> podr. <i>Aculeiferum</i> sekcja <i>Filicinae</i>	15	–	–	–	15
<i>Mariosousa</i> podr. <i>Aculeiferum</i> „grupa <i>Acacia coulteri</i> ”	13	–	–	–	13

Oznaczenia / Symbols:

* nazwa podrodzaju przed XVII Międzynarodowym Kongresem Botanicznym / pre-XVII IBC subgenus name

** obecna (pokongresowa) nazwa podrodzaju / post-IBC subgenus name

Ryc. 2–6: 2) Zasięg występowania przewidywanego przyszłego rodzaju *Acacia* s.s. (do XVII Międzynarodowego Kongresu Botanicznego podrodzaj *Phyllodineae*; obecnie podrodzaj *Acacia*) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 3) Zasięg występowania przewidywanego przyszłego rodzaju *Vachellia* (do XVII Międzynarodowego Kongresu Botanicznego podrodzaj *Acacia*) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 4) Zasięg występowania przyszłego rodzaju *Senegalia* (obecnie podrodzaj *Aculeiferum* sekcja *Spiciflorae*) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 5) Zasięg występowania przewidywanego przyszłego rodzaju *Acaciella* (obecnie podrodzaj *Aculeiferum* sekcja *Filicinae*) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 6) Zasięg występowania przewidywanego przyszłego rodzaju *Mariosousa* (obecnie podrodzaj *Aculeiferum* „grupa *Acacia coulteri*”) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>).

Fig. 2–6: 2) Distribution of the anticipated future genus *Acacia* s.s. (pre-XVII IBC: subgenus *Phyllodineae*; post-IBC: subgenus *Acacia*) (after Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 3) Distribution of the anticipated future genus *Vachellia* (pre-XVII IBC: subgenus *Acacia*) (after Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 4) Distribution of the anticipated future genus *Senegalia* (currently subgenus *Aculeiferum* sekcja *Spiciflorae*) (after Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 5) Distribution of the anticipated future genus *Acaciella* (currently subgenus *Aculeiferum* sekcja *Filicinae*) (wg Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>), 6) Distribution of the anticipated future genus *Mariosousa* (currently subgenus *Aculeiferum* “*Acacia coulteri* group”) (after Distribution and phytogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>).

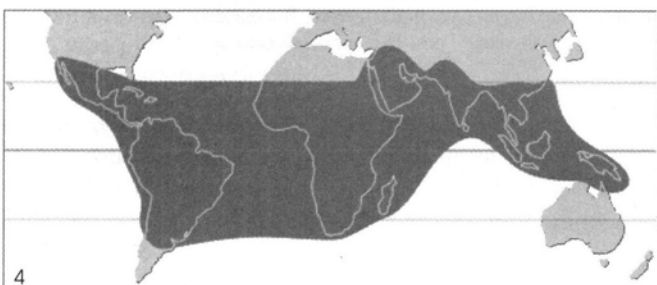
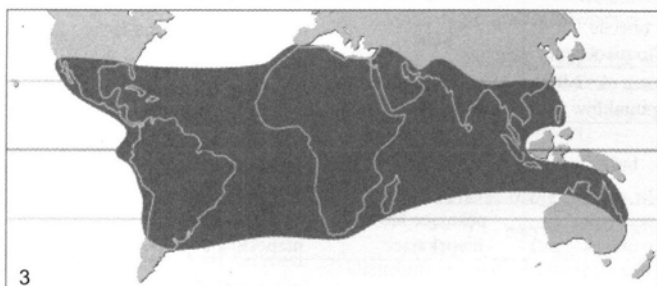
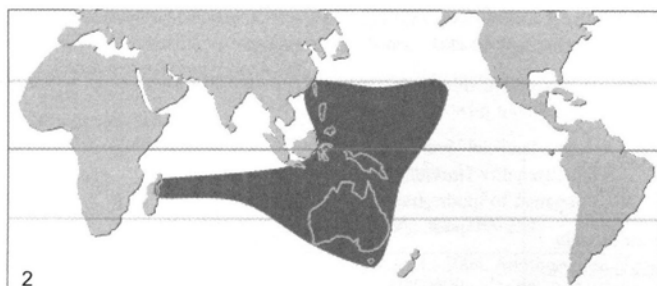

Tabela 3. Zestawienie wybranych cech morfologicznych charakteryzujących przewidywane przyszłe rodzaje wywodzące się z *Acacia* s.l. (według: Maslin, Orchard, West 2003, zmodyfikowane).

Table 3. Comparison of selected morphological characters of the anticipated future genera within *Acacia* s.l. (after Maslin, Orchard, West 2003, modified).

	<i>Acacia</i> s.s. *podr. <i>Phyllodineae</i> **podr. <i>Acacia</i>	<i>Vachellia</i> *podr. <i>Acacia</i> **podr. „X”	<i>Senegalia</i> podr. <i>Aculeiferum</i> sekcja <i>Spiciflorae</i>	<i>Acaciella</i> podr. <i>Aculeiferum</i> sekcja <i>Filicinae</i>	<i>Mariosousa</i> podr. <i>Aculeiferum</i> „grupa <i>Acacia</i> <i>coulteri</i> ”
Liście złożone	obecne u ok. 7% gatunków	obecne	obecne	obecne	obecne
Liściaki	obecne (rzadko nieobecne)	brak	brak	brak	brak
Ciernie	obecne u ok. 7-8% gatunków	obecne (rzadko nieobecne)	brak	brak	brak
Kolce	brak	brak	obecne (czasami nieobecne)	brak	brak
Strąki	pękające (rzadko niepękające)	pękające lub niepękające	pękające lub niepękające	pękające	pękające

Oznaczenia / Symbols:

* nazwa podrodzaju przed XVII Międzynarodowym Kongresem Botanicznym / pre-XVII IBC subgenus name

** obecna (pokongresowa) nazwa podrodzaju / post-IBC subgenus name

mającej do samego końca w napięciu batalii okazały się akacje australijskie. Jeżeli dojdzie w przyszłości do formalnego podziału rodzaju, 975 australijskich oraz kilkanaście pozaaustralijskich przedstawicielek rodzaju, będzie nadal nosić nazwę *Acacia*, podczas gdy w Afryce, Ameryce i Azji zapanują przede wszystkim rodzaje *Senegalia* oraz *Vachellia* (Tab. 2, Ryc. 2–6). Jednak decyzja Międzynarodowego Kongresu Botanicznego ma swoje ważne konsekwencje już w chwili obecnej. Zastąpienie dotychczasowego lektotypu akacji, *A. scorpioides*, holotypem australijskiego taksonu, *A. penninervis*, spowodowało zmianę nazwy podrodzaju *Phyllodineae* na *Acacia*, natomiast dotychczasowy podrodzaj *Acacia* oczekuje na nową nazwę (Maslin 2006).

Jest w tym zwycięstwie australijskich akacji jednak szczypta przekornej ironii: nazwa '*Acacia*', jak już wcześniej wspomniano, nawiązuje do słynnych akacjowych cierni oraz kolców, zaś jej spadkobierczyni w większości są ich pozbawione – posiada je zaledwie ok. 7% gatunków należących do dotychczasowego podrodzaju *Phyllodineae* (Tab. 3). Będą więc trochę jak

„róże bez kolców”, choć należy pamiętać, że u niektórych przedstawicieli tej grupy ostro zakończone lub zredukowane do twardych igieł liściaki mogą okazać się równie skuteczną bronią co prawdziwe ciernie lub kolce.

PODZIĘKOWANIA. Pragnę bardzo serdecznie podziękować prof. dr hab. Bogdanowi Jackowiakowi oraz dr Ziemowitowi Olszanowskiemu za wnikliwe przejrzanie manuskryptu oraz cenne uwagi i sugestie.

I wish also to thank dr Bruce Maslin for his kind answers to my questions on Australian acacias.

LITERATURA

- BRUMMITT R. K. 2004. Report of the Committee for Spermatophyta: 55. Proposal 1584 on *Acacia*. *Taxon* **53**(3): 826–829.
- LUCKOW M. AT AL. 2005. *Acacia*: the case against moving the type to Australia. *Taxon* **54**(2): 513–519.
- MASLIN B. R. 2002. The role and relevance of taxonomy in the conservation and utilisation of Australian Acacias. *Conservation Science W. Aust.* **4**(3): 1–9. (<http://science.calm.wa.gov.au/cswajournal/4-3/1-9.pdf>)
- MASLIN B. R. 2003. Proposed name changes in *Acacia*. *Austr. Plants online* **29**. <http://farrer.csu.edu.au/ASGAP/APOL29/mar03-2.html>

- MASLIN B. R. 2004. Response to Walker and Simpson's views on the ICBN Proposal 1584 by Orchard and Maslin to conserve the name *Acacia* with a conserved type: ASBS Newsletter 117: 17–21. *Austr. Syst. Bot. Soc. Newsl.* **118**: 15–19. (<http://www.anbg.gov.au/asbs/newsletter-pdf/04-march-118.pdf>).
- MASLIN B. R. 2006. Generic and infrageneric names in *Acacia* following retypification of the genus. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/taxonomy/names-for-acacia-following-ibc.pdf>.
- MASLIN B. R., MILLER J. T., SEIGLER D. S. 2003. Overview of the generic status of *Acacia* (Leguminosae: Mimosoideae). *Austr. Syst. Bot.* **16**(1): 1–18.
- MASLIN B. R., ORCHARD A. E. 2004. Response to Pedley's paper titled 'Another view of *Racosperma*' published in *Acacia Study Group Newsletter* 90: 3–5 (2004). *Acacia Study Group Newsl.* **93**: 7–12. (<http://www.worldwidewattle.com/socgroups/asg/newsletters/93.pdf>).
- MASLIN B. R., ORCHARD A. E. *Acacia* the final decision. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/taxonomy/nomen-class.pdf>. Data aktualizacji: 20.08.2005.
- MASLIN B. R., ORCHARD A. E., WEST J. G. 2003. Nomenclatural and classification history of *Acacia* (Leguminosae: Mimosoideae), and the implications of generic subdivision. (<http://www.worldwidewattle.com/infogallery/taxonomy/nomen-class.pdf>)
- MIDGLEY S. J., TURNBULL J. W. 2003. Domestication and use of Australian acacias: case studies of five important species. *Austr. Syst. Bot.* **16**(1): 89–102.
- ORCHARD A. E., MASLIN B. R. 2003. Proposal to conserve the name *Acacia* (Leguminosae: Mimosoideae) with a conserved type. *Taxon* **52**(2): 362–363.
- ORCHARD A. E., MASLIN B. R. 2005. The case for conserving *Acacia* with a new type. *Taxon* **54**(2): 509–512.
- PEDLEY L. 1986. Derivation and dispersal of *Acacia* (Leguminosae), with particular reference to Australia, and the recognition of *Senegalia* and *Racosperma*. *Bot. J. Lin. Soc.* **92**: 219–254.
- PEDLEY L. 2004. Another view of *Racosperma*. *Acacia Study Group Newsl.* **90**: 3–5. (<http://www.worldwidewattle.com/socgroups/asg/newsletters/90.pdf>)
- WALKER J., SIMPSON J. 2004. An alternative view to ICBN Proposal 1584 to conserve the name *Acacia* (Leguminosae: Mimosoideae) with a conserved type. *Austr. Syst. Bot. Newsl.* **117**: 17–21.

Źródła internetowe nieoznaczone nazwiskiem autora

- Distribution and phylogeography of *Acacia*. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/distribution.php>. Data aktualizacji: 20.08.2005
- Introduction to utilisation of Acacias. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/utilisation/index.php>. Data aktualizacji: 21.10.2005.
- Species numbers. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/species/index.php>. Data aktualizacji: 20.08.2005.
- Uses of Australian Acacias. <http://www.worldwidewattle.com/infogallery/utilisation/summary.php>. Data aktualizacji: 20.08.2005.